

350. obljetnica rođenja velikog vojskovođe i hodočasnika tekijskog svetišta u Petrovaradinu Eugena Savojskog (1663.-1736.)

Ivana Andrić Penava*

Sažetak

Habsburška je Monarhija, uz papu kao glavnog inicijatora, imala važnu ulogu u protuturskim ratovima koji su se tijekom druge polovice XVII. i u prvim desetljećima XVIII. stoljeća intenzivno vodili i na području Podunavlja, a s tim u svezi i na području Srijema. S obzirom na to da su stoljećima živjeli pod različitim političkim suverenitetima, kršćani na tom prostoru, među kojima su bili i bački i srijemski Hrvati, bili su izloženi brojnim pogibeljima, što je osobito bilo izraženo za vrijeme osmanlijskih osvajanja. Znatan dio stanovništva Srijema tada se iselio na sigurnija područja na zapadu i sjeveru koja su bila pod kršćanskom vlašću, dio je stjecajem nepovoljnih okolnosti prešao na islam, a zbog nedostatka katoličkog svećenstva dio je u konačnici prešao i na pravoslavlje i kalvinizam. Nakon oslobođenja Srijema od osmanlijske vlasti, brojčano oslabljena starosjedilačka populacija obnavljana je novim stanovništvom iz raznih dijelova današnje Hrvatske i Bosne i Hercegovine. To stanovništvo, pridošlo u postosmanlijskom razdoblju, bilo je sudionikom procesa stapanja s ranijim populacijama u formiranju jedinstvene zajednice na području Srijema. U oslobađanju Srijema od osmanlijske vlasti sudjelovao je i princ Eugen Savojski. Taj je sposobni kršćanski austrijski vojskovođa svojim vojnim djelovanjem direktno, a državničkim i političkim uglavnom indirektno, utjecao na sudbinu Hrvata s tog prostora. Njegove zasluge u znamenitoj bitci protiv Osmanlija kod Petrovaradina presudno su utjecale na postanak petrovaradinskog Svetišta Gospe Tekijske zbog čega je njemu kao kršćanskom vojskovođi i gorljivom hodočasniku navedenog svetišta obilježena 350. godišnjica rođenja. No, unatoč tome, kao i činjenici da se uz njegovo ime vezuje oslobođenje podjarmljenih krajeva od osmanlijske vlasti, među kojima je i prostor Hrvatske i veliki dio današnje Vojvodine, ne treba zaboraviti da mu se nerijetko pripisuje i osvajačka politika Austrije prema Balkanu.

Ključne riječi: Savoja, Eugen Savojski, Osmanlije, Bačka, Bunjevci, Srijem, Petrovaradin, Tekije

*dipl. povjesničarka, urednica u nakladničkoj kući Školska knjiga, Zagreb

O Savojskoj dinastiji

Savojska dinastija je talijanska vladarska dinastija koja je naziv dobila po feudalnom posjedu poznatom od XII. stoljeća pod nazivom Savoja, a koji je 1033. godine njemački kralj i njemačko-rimski car Konrad II. Salijac darovao prvomu poznatom članu spomenute dinastije Humbertu I. Bjelorukom (oko 985.-1048.). Tijekom stoljeća ta je obitelj stekla grofovski, vojvodski i kraljevski naslov. Njezin uspon počeo je tijekom XI. i XII. stoljeća, kada su članovi dinastije pod svojom vlašću ujedinili cijelu Savoju, a u idućim su stoljećima proširili svoje posjede na dijelove Švicarske, te Torino s okolicom, koji je kao grofovija već od 1232. godine pripadao sporednoj grani savojske kuće (grofovi od Pijemonta). Ubrzo se težište vladanja preselilo u Pijemont, a teritorijalno širenje dinastijskih posjeda bilo je popraćeno i rastom obiteljskog ugleda. Među članovima sporednih ogranaka Savojske dinastije isticao se među ostalim i princ Eugen Savojski, veliki austrijski vojskovođa.

Eugen Savojski – vojskovođa, političar i državnik

Austrijski vojskovođa i državnik, predsjednik Dvorskog ratnog vijeća i guverner Nizozemske, princ Eugen Savojski rođen je u Parizu 18. listopada 1663. godine, a umro je u Beču 21. travnja 1736. godine, vjerojatno od upale pluća. Bio je pripadnik sporedne linije talijanske dinastije Savoja. Sin je princa Eugène-Mauricea de Savoie-Carignana, francuskog vojnika i šefa švicarske garde, i Olimpije Mancini, sinovice kardinala Mazarina, koja je sklona intrigama napustila dvor francuskog kralja Luja XIV. i 1680. pobjegla u Bruxelles. Eugène-Maurice i Olimpija su imali osmero djece, pet sinova od kojih je Eugen bio najmlađi i tri kćeri. Studirao je matematiku i prirodne znanosti. Od djetinjstva je pokazivao smisao za vojnički poziv no zbog njegova ga je niska rasta kralj Luj XIV. odbio primiti u vojsku te ga je odredio za svećenički poziv. Nakon toga stupio je u austrijsku vojsku. Bilo je to 1683. godine kada je sudjelovao u bitci za oslobođenje Beča od Osmanlija, nakon čega je uslijedio niz njegovih vojnih uspjeha što mu je donijelo bogatu vojnu, ali u konačnici i političku i državničku karijeru. Uključio se i u operacije koje je austrijska vojska poduzela s ciljem potiskivanja Osmanlija iz Ugarske, istaknuvši se pritom kao vrstan vojskovođa i hrabar borac. Ranjen je prilikom osvajanja Budima 1686. godine i Beograda 1688. godine. Pokazavši svoje vojno umijeće, ostvario je brz napredak u vojnoj karijeri: pukovnik je postao 1683., general 1685., a nakon uspjeha u borbi protiv Francuza u Italiji 1693. stekao je i čin feldmaršala. Poslije ponovnog osmanlijskog prodora u Ugarsku E. Savojski je postao vrhovni zapovjednik austrijske vojske te je na Tisi kod Sente 11. rujna 1697. godine razbio osmanlijsku vojsku predvođenu samim sultanom. Iste te godine upao je u Bosnu i spalio Sarajevo. S obzirom na to da je bio isto toliko sposoban državnik i političar kao i vojskovođa, od 1703. godine pa sve do svoje smrti u Beču 21. travnja 1736. bio je predsjednik Dvorskoga ratnog vijeća te je imao ogroman utjecaj na vođenje poslova u Austriji u prvoj polovici XVIII. stoljeća. Potkraj života sudjelovao je, ali s manje uspjeha, i u Ratu za poljsku

baštinu. Neko vrijeme je bio i carski namjesnik u Italiji i Flandriji. U svom dvorcu Belvedere u Beču skupio je vrijedne zbirke umjetničkih djela (bio je kolekcionar slika nizozemskih, flamanskih, talijanskih slikara) i veliku knjižnicu s 15.000 knjiga, 237 rukopisa i zbirkom grafika. Kasnije je postala austrijska nacionalna knjižnica. Za njim su ostala i važna arhitektonska zdanja, među njima su barokni dvorci Zimski dvorac na Stadtplazu i dvorac Belvedere u Beču, te lovački dvorac Belje u Baranji. Nije se nikada ženio, no navodno je posljednjih dvadeset godina života bio u vezi s groficom Eleonorom Batthyány-Stratmann. Održavao je veze s najvećim misliocima svoga doba poput Leibniza, Voltairea i Montesquieua. Podrijetlom Talijan, po odgoju Francuz, Eugen Savojski postao je jedna od najistaknutijih osoba u Austriji, a ratovao je pod devizom „Austrija iznad svega“. Osobine koje ga najbolje opisuju su hrabrost, odgovornost, odanost prema svojim ljudima, ali i diktatorski pristup u ophođenju i djelovanju, te kozmopolitizam. Slavni Napoleon Bonaparte (1769.-1821.) uvrstio ga je među sedam generala najvećih vojskovođa, a uzor je bio i pruskom kralju Fridriku II. (1712.-1786.).

Godine 1724. Eugen Savojski je obolio od kroničnog bronhitisa i akutne infekcije. Umro je najvjerojatnije od vode u plućima u noći s 20. na 21. travnja 1736. godine. Sahranjen je u katedrali sv. Stjepana u Beču. Kao pobjednika u 14 velikih bitaka, na sprovodu ga je u lijesu nosilo 14 feldmaršala. Svjetski poznati spomenici njemu u čast nalaze se u Beču i Budimu, a postoji i spomenik na Vezircu u Petrovaradinu kao spomen na njegovu veliku pobjedu nad osmanlijskom vojskom u bitci kod Petrovaradina 1716. godine. Na spomeniku u Beču stoji natpis: „Mudrom savjetniku trojice careva, slavnom pokoritelju austrijskih neprijatelja“.

Međutim, valja imati na umu da dok se s jedne strane uz njegove ime vezuje veliko vojno i državničko umijeće i oslobođenje podjarmljenih krajeva od osmanlijske vlasti, među kojima je i prostor Hrvatske i veliki dio današnje Vojvodine, s druge strane mu se pripisuje i osvajačka politika Austrije prema Balkanu.

Vojni podvizi protiv Osmanlija

Nakon što ga je francuski kralj Luj XIV. odbio primiti u francusku vojsku, Eugen Savojski pristupio je austrijskoj od početka uspješno ratujući protiv Osmanlija za vrijeme velikih protuosmanlijskih ratova 1683.-1699. i 1716.-1718. Vojnu je karijeru započeo uspješno 1683. godine sudjelujući u obrani Beča od Osmanlija, a svoje je vojno umijeće pokazao i na području Srijema i Srbije. Kao pobjednik je izašao iz bitaka kod Sente 1697., Petrovaradina 1716. i Beograda 1717. godine, te je na taj način prekinuo njihova osvajanja u Europi. Rezultat tih pobjeda, Karlovački 1699. i potom Požarevački mir 1718. godine, koji su Austriji osigurali velike dijelove Hrvatske i Slavonije, Banat, sjevernu Srbiju, dio Bosne, Vlaške, Ugarske i Erdelj, značili su zapravo učvršćenje austrijske vlasti u Podunavlju. Pobjedama nad Francuzima (Španjolski nasljedni rat 1701.-1714.), Eugen Savojski je, osim u Podunavlju, omogućio jačanje položaja Austrije i u Zapadnoj Europi, a pobjedama kod Sente, Torina i Beograda dao je europskoj vojnoj strategiji klasične uzore.

Značaj Eugena Savojskog za Hrvate u Podunavlju

Za Hrvate u Podunavlju veoma je bitno djelovanje Eugena Savojskog u srednjoj Europi, a ključan je trenutak bio 1683. godine kada je, nakon što je Luj XIV. stalno sputavao njegove ambicije, prešao u službu austrijskoga cara Leopolda I. Te je iste godine sudjelovao u slamanju osmanlijske opsade Beča. Kao hrabar borac i vojskovođa sudjelovao je i u operacijama austrijske vojske u potiskivanju Osmanlija iz Ugarske, kad je ranjen najprije za vrijeme osvajanja Budima 1686. godine i potom za vrijeme osvajanja Beograda 1688. godine. Nakon što su Osmanlije poduzeli protuofenzivu te ponovili prodor u Ugarsku, vrativši se iz Italije 1697. godine, Eugen Savojski postao je vrhovni zapovjednik austrijske vojske. Iste te godine je u bitci kod Sente pobijedio osmanlijsku vojsku predvođenu sultanom Mustafom II., a potom je prodrio u Bosnu i spalio Sarajevo, nakon čega se za njim i njegovom vojskom iz Bosne u Slavoniju i Ugarsku povuklo oko 40.000 Hrvata. Uslijed takvih okolnosti katolici su postali najmalobrojnija vjerska skupina u Bosni.

Osim u Velikom bečkom ratu (1683.-1699.) okončanom Karlovačkim mirom 1699., nakon kojega je cijela Ugarska osim Banata i jugoistočnog Srijema ostala u Austriji, Savojski se istaknuo i u sljedećem Austro-turskom ratu (1716.-1718.). Pod njegovim je vodstvom austrijska vojska u bitci kod Petrovaradina 5. kolovoza 1716. porazila osmanlijsku vojsku koju je vodio veliki vezir Morali Ali-paša, a nakon zauzeća Banata 1717., opsjeo je Beograd i 16. kolovoza iste godine potukao brojčano daleko nadmoćniju osmanlijsku vojsku. Grad se nakon toga predao, a Eugen Savojski je zauzeo cijelu Srbiju. Kao u slučaju sklapanja Karlovačkog mira, pridonio je i sklapanju Požarevačkoga 1718. godine, kojim je Austrija dobila Beograd i sjevernu Srbiju, pa je za vrijeme okupacije od 1718. do 1739. imao veliki utjecaj i na unutarnje uređenje Srbije. To je trajalo sve do njezina povratka pod osmanlijsku vlast Beogradskim mirom sklopljenim 1739. godine.

Zahvaljujući njegovim vojnim uspjesima koji su doveli do osmanlijskog povlačenja iz Europe, Austrija je dobila velike dijelove Ugarske, Hrvatske, Slavonije, te Banat, sjevernu Srbiju, dio Bosne, Vlaške i Erdelj. Za vojne zasluge stekao je velike posjede u Ugarskoj, među ostalim i u južnoj Baranji (Bilje). U skladu s njegovom vanjskopolitičkom vizijom prema kojoj težište Austrije trebaju biti podunavska područja umjesto Zapadne Europe, kao predsjednik Dvorskoga ratnoga vijeća koje je upravljalo Vojnom granicom, u čijim je bačkim dijelovima isprva živio i najveći dio doseljenih bačkih Hrvata, znatno je utjecao na njezinu fizionomiju, čime je učvrstio položaj Austrije u Podunavlju, te poticao kolonizaciju njemačkoga stanovništva u novoosvojene krajeve.

Osmanlijska osvajanja i prodor na Zapad, te reakcija sa Zapada da to prodiranje spriječi, imala je utjecaja na doseljavanje Bunjevaca u Bačku. Osmanlijska uprava u Subotici počela je zasigurno oko 1542. godine, istodobno kad i u Segedinu. Pučanstvo iz tog područja sklanjalo se pred novim vlastodršcima po okolnim subotičkim ravnicama, na pustarama, u zemunice, koje su im bile dom i sklonište. Mađarski pisci tumače ulogu mustulundžija, nevjestinih pratitelja u svadbenim običajima bač-

kih Bunjevaca, kao spomen na doba Osmanlija, kad je zbog česte nasilne otmice djevojaka bila potrebna pratnja. Budući da se na temelju pisanih tragova postojanje zemunica i ostalih podzemnih prostorija i mustulundžija može datirati sredinom XVI. stoljeća, može se i zaključiti da je bačkih Bunjevaca bilo u Subotici u prvoj polovici XVI. stoljeća, dakle svakako i prije slojevitih seoba krajem XVII. stoljeća, kad je u protuturskim ratovima uspješno vojevao i princ Eugen Savojski. O dolasku Bunjevaca postoje rasprave koje su s jedne strane pozorno pratile smještaj i razvitak doseljenika, a ima i s druge strane pisaca koji jednostavno nisu željeli skupiti podatke i svjedočanstva o njima. Bez obzira na to, subotički Dalmatinci, bački Bunjevci podnijeli su golem teret osmanlijske vlasti. O bunjevačkim selidbama u Bačku u XVII. stoljeću povjesničari pišu te kao izvor redovito navode ljetopis „glavnog samostana“ u Gyöngyösu te djelomice „zgodopis“ segedinski, s obzirom da su ondje obitavali subotički franjevci dok još nisu imali svoj samostan. Podaci o seobi veće skupine Bunjevaca u jesen 1686. godine uputili su neke od povjesničara, a među njima je i Trpimir Macan, na zaključak o starosjediocima i novim doseljenicima: „Dolaskom Bunjevaca povećao se broj Hrvata u Bačkoj. Njih su prosvjeđivali franjevci iz Segedina i obilazili Franjevci iz Bosne.“ Sve u svemu, teškoće i pogibelji subotičkih Bunjevaca, a i Bunjevaca uopće, nisu bili maleni, jer su Osmanlije dugo bili u subotičkoj tvrđavi. Ne zna se pouzdano kada je i kako osmanlijska posada napustila to uporište. Podatke i nacrt tvrđave, subotičke kule, s kraja XVII. stoljeća, objelodanio je Gašpar Ulmer. Podaci i nacrt potječu iz godine 1697. godine kad je vojska Eugena Savojskog bila utaborena na obalama Paličkog jezera, nakon čega je uslijedila bitka za Sentu.

S obzirom na dane okolnosti, ne čudi činjenica da je u službi Eugena Savojskog bilo bačkih Hrvata. U nekim od bitaka pod zapovjedništvom Eugena Savojskog sudjelovali su bački Hrvati kao vojni graničari. Primjerice, u bitci kod Sente 1697. godine istaknule su se postrojbe pod zapovjedništvom subotičkoga kapetana Luke Sučića i somborskog kapetana Duje Markovića. Somborski graničari su k tome sudjelovali u trima najvećim bitkama Austrijsko-turskoga rata 1716.-1718. (kod Petrovaradina i Temišvara, te Beograda 1717. godine). Nadalje, u Ratu za Poljsku baštinu sudjelovala je u Šleskoj 1734. godine i jedna subotička satnija pod vodstvom kapetana Jakova Sučića, pri čemu su se osobito istaknuli konjanici i somborski husari pod zapovjedništvom kapetana Marka Markovića.

Djelovanje Eugena Savojskog u Srijemu

Karlovačkim mirom koji je potpisan u Srijemskim Karlovcima 1699. godine, uz posredovanje Engleske i Nizozemske, okončan je Veliki turski ili Veliki bečki rat (1683.-1699.) koji se vodio između Austrije i njezinih saveznika i Osmanlija, koji su bili poražena strana. U ovome povijesnom događaju sudjelovali su predstavnici kršćanske Svete lige (uz Austriju, Rusija, Venecija i Poljska). Pregovori su započeli još 24. listopada 1698. godine. Prvi put u povijesti diplomacije pregovaralo se za okruglim stolom, kako nitko ne bi imao primat na pročelju, a svaka od četiri delegacije ulazila je u vijećnicu, koja je bila u improviziranoj baraci, na svoja vrata kako ni tu

ne bi bilo prvenstva ni s jedne strane. Potpisivanje mira zatražili su Osmanlije nakon niza uzastopnih poraza (od poraza pod Bečom 1683. godine do onog kod Sente 1697. godine). Za vrijeme pregovora u Srijemskim je Karlovcima i u Petrovaradinu boravilo preko 150 ljudi, članova delegacije i njihovih opslužitelja. Mnogi od njih bili su pod razapetim šatorima u blizini vijećnice gdje se pregovaralo. Nakon što su se pregovaratelji 36 puta sastali, konačno su odlučili potpisati mir na dvadeset godina, i to petnaest minuta prije ponoći „kada su zvijezde imale pogodan položaj“. Karlovačkim mirom određene su granice između Austrije i Osmanlijskog carstva. Osmanlije su zadržale Banat omeđen Morišom i Tisom, kao i područje od ušća Tise gdje je išla granica ravnom linijom prema Mitrovici, pa je tako i donji Srijem ostao u osmanlijskim rukama. Erdelj (Transilvanija) ostao je pod vlašću austrijskog cara. Hrvatska, Slavonija, Lika i Banija ušle su u sastav Austrijske carevine. Mletačka republika je dobila Moreju, Knin, Sinj, Vrgorac i Gabelu, te obalni pojas od Herceg-Novog do Risna. Kraljevina Poljska je dobila pokrajinu Podoliju u današnjoj Ukrajini. Određena je i mješovita komisija čiji je zadatak bilo provođenje razgraničenja. Karlovačkim mirom vraćeni su zarobljenici s obiju strana, Osmanlije su se obvezali da će spriječiti pogranične upade osobito hajduka i prebjega, a austrijskim je podanicima omogućeno slobodno trgovanje po Osmanskom Carstvu. Uz to je zajamčena zaštita kršćanskih hodočasnika u Palestini. Na mjestu gdje je potpisan Karlovački mir u Srijemskim Karlovcima, petrovaradinski su franjevci u nekadašnjoj vijećnici uredili bogomolju, da bi karlovački katolici kasnije, 1817. godine, podigli Kapelu mira na čast „Gospi od mira“, tj. „Kraljici mira“. U povijesnim spisima postoje zabilješke o izgradnji kapele Gospe od mira. Nakon neuspjeha prigodom opsade Beča (1683.), oslobođanja Budima (1686.) te poraza kod Slankamena (1691.), princ Eugen Savojski potukao je 1697. godine kod Sente osmanlijsku vojsku koju je predvodio sam sultan Mustafa II. Iako su se i sljedeće godine nastavile borbe, mir koji su ponudili Turci, saveznici su vjerojatno zbog iscrpljenosti obiju vojski odmah prihvatili (1698.). Dogovoreno je da se ide prema sklapanju mira po principu da svatko ostane na do sada osvojenom području. To se i dogodilo ovdje, u Karlovcima, na neutralnom zemljištu koje tada nije pripadalo nijednoj strani. Karlovačkim mirom završen je dugi šesnaestogodišnji rat. Na prijedlog turskih delegata, svi su se delegati složili da se ovdje napravi crkva. Grof Elting ovlastio je rimokatoličku Crkvu, točnije redovnike franjevce, koji su iz Petrovaradina dolazili držati bogoslužje u Karlovce, da sagrade crkvu sv. Mariji od mira. Franjevci su zamolili carsku pomoć i trošnu drvenu kuću s Karlovčanima su 1710. preuredili u crkvicu i tako je nastala Kapela Gospe od Mira. Kapela je nastala po uzoru na osmanlijski šator i puna je neobičnih detalja. Primjerice, donji prozori su u obliku engleske zastave, a gornji nalikuju na nizozemske prozore. Tu su i funkcionalne male orgulje do kojih se stiže rustičnim drvenim stepenicama. Zbog inzistiranja Osmanlija na točnosti početka pregovora (astrolozi su još u to doba bili vrlo popularni), kapela ima čak 4 sata, od kojih je jedan unutra, uzidan u kupolu nasuprot oltaru. Pregovori su bili dugi i mučni pa je bilo i smrtnih slučajeva. Mletački diplomat je tijekom njih umro, a njegov je grob u dvorištu, odmah ispred sjevernih vrata Kapele. Današnja kapela je kružno-elipsoidnog oblika sa

čtvorim vratima i kupolom, te izgledom sliči prvobitnoj građevini s početka XVIII. stoljeća. U više navrata djelomično je popravljana i upotpunjavana. Kapelica je jedinstveni spomenik kulture pod UNESCO-ovom zaštitom.

No Karlovački mir trajao je vrlo kratko. Uostalom, nije donio oslobođenje cijelog Srijema. Prema IV. članku mirovnog ugovora iz Srijemskih Karlovaca, cijeli jugoistočni Srijem ostao je u rukama Osmanlija. Sjeverni dio Srijema s obje strane Fruške gore predan je kršćanima, a posavski Srijem je ostao pod osmanlijskom vlašću. Granicu između ta dva Srijema činila je ravna linija koja je išla od utoka Bosuta u Savu, preko Lačarka kod Mitrovice i dalje preko Rume do ušća Tise u Dunav kod Slankamena. U tom se pravcu protezala opšpančena drvena ograda s čardacima u službi državne međe. Osmanlije su objavili rat Austriji 1715. godine, a povod za to je bilo austrijsko savezništvo s Venecijom s kojom se Osmanlijsko Carstvo sukobilo i oduzelo joj Moreju (Peloponez), otok Santa Mariju, Dalmaciju bez Dubrovnika i dio Albanije. Ratoborni veliki vezir Damad Ali paša (1713.-1716.), osvajač Moreje, za vrijeme vladavine sultana Ahmeda III. (1703.-1730.) poveo je 1716. veliku vojku na Austriju. Princ Eugen Savojski došao je u Futog 9. srpnja. Austrija je raspolažala s 42.000 pješaka, 23.000 konjanika i u Petrovaradinu s 8.000 vojnika. Od 26. do 28. srpnja 1716. godine, Osmanlije su prešli Savu i bez otpora preko Slankamena i Indije, 2. kolovoza iste godine, izbili na vrhove Fruške Gore, između Srijemskih Karlovaca i Bukovca, do Petrovaradina. U blizini Tekija, današnjega svetišta Blažene Djevice Marije, veliki je vezir na uzvisini postavio svoj šator. Austrijska obrana bila je stacionirana u tvrđavi grada Petrovaradina. Tom je prigodom Eugen Savojski obnovio rovove s palisadama iz 1694. godine, a 2. kolovoza 1716. godine počeo s prebacivanjem trupa na desnu obalu. U namjeri da ispita položaj, snagu i formaciju osvajača, poslana je izvidnica koju je predvodio hrvatski ban Ivan Palfy. Na putu do jedne uzvisine, označene za cilj izviđanja, carske su trupe naletjele na nadmoćniji osmanlijski korpus i bile zaustavljene. Prema zapovijedi vrhovnog zapovjednika, u borbu se nisu smjele upustiti pa su bile primorane na povlačenje te se Palfy povukao u Petrovaradin. Osmanlije su ih neprestano gonili preko terena izbrazdanoga voderinama, nanoseći im gubitke. Među više stotina poginulih i ranjenih, bilo je i zarobljenih, a među njima i Wenzel Siegfried Breuner (Beč?, o. 1670? – Petrovaradin, 5. kolovoza 1716.), austrijski podmaršal i grof. U noći 4. kolovoza s bačke strane, od Futoga su prebačeni konjica i pješništvo. Svaki pješak je dobio 50, konjanik 21 patronu, a grenadiri po 4 granate. Osmanlijska artiljerija je sa 40 topova zauzela položaje na području današnjega trandžamentskoga groblja, a ostatak artiljerije zauzeo je položaje na Mišeluku. Glavna koncentracija osmanlijske pješadije bila je u rovovima u Studenom dolu (Kalten Gang), a Tatari su bili na mjestu danas poznatom kao Vezi- rac i na Karagaču. Kršćanska vojska bila je raspoređena u tri linije iza „Caprariranih rovova“, na desnom krilu je bilo deset bataljuna, a ispred tih jedinica ukoso preko „Ludwigstalla“, prema današnjemu vojnom poligonu, postrojila se carska konjica. Na lijevom krilu prema Dunavu nalazila su se još četiri puka u rezervi. Ratište je bilo žbunasti travnjak, a od Srijemske Kamenice do Bukovca prostirala se gusta šuma. U ključnoj bitci koja se na petrovaradinskom bojištu dogodila tri dana poslije, 5. ko-

lovoza 1716. godine, Osmanlije su poraženi. Austrijska vojska sa 64 bataljuna, 187 eskadrona i 80 topova prešla je u napad i razbila osmanlijske snage zaplijenivši pritom veliku količinu oružja i ratne opreme. Ujutro, u sedam sati, započeo je napad. Na početku je ratna sreća bila promjenjiva, no položaj u kojemu se nalazila austrijska vojska nije bio nimalo zavidan, ali hladnokrvnost i brza odlučnost princa Eugena Savojskog iznenadila je osmanlijsku vojsku. On je izdao naredbu da se ponovno sakupi pješadija i konjica pa je u jednom jakom naletu oslobođen centar i lijevo krilo koje je zatim bilo u naglom prodoru prema osmanlijskome zapovjedničkom logoru. Nakon toga ratna sreća okrenula se protiv osmanlijskih snaga. Ubrzo je pomutnja i bezglavost zahvatila osmanlijsko zapovjedništvo. Uvidjevši da austrijska vojska nezadrživo napreduje, iskalili su svoj bijes mučenjem i likvidacijom zarobljenika. O prizoru koji je zatekao princ Eugen Savojski izvijestio je cara: „Podmaršal grof Breuner nađen je kod šatora velikog vezira potpuno izudaran, s okovima na vratu i nogama, a oko njega su nađeni obezglavljeni mnogi naši ljudi“. Zbog njegove neizrecive hrabrosti, za Breunerom su veoma žalili i princ Eugen Savojski i njegovi suborci, a jedan vojni kapelan je, kako stoji u izvješću o misi zadušnici, ubijenome skinuo okove, umotao ga u platno i tražio za njega sprovod uz sve počasti primjerene visokom časniku. Prema topografskom opisu spomen-ploče koji je dao pater Emerik Pavić, grob unesrećenoga generala nalazio se u nekadašnjoj franjevačkoj crkvi u Petrovaradinu. U bitci kod Petrovaradina smrtno je ranjen i Damad Ali paša, koji je ubrzo umro na putu za Beograd. Brdo na kojem je podigao svoj šator danas po njemu nosi naziv Vezirac, a nalazi se između Petrovaradina, Bukovca i Srijemskih Karlovaca. Na njemu je u znak sjećanja na kršćansku pobjedu nad Osmanlijama (nakon koje osmanlijska vojska nikad više nije prodrla preko Petrovaradina utvrđenog zahvaljujući princu Eugenu Savojskom, bez čije bi pobjede Srednja Europa i dalje ostala izložena osmanlijskim osvajanjima), 1902. godine podignut spomenik od bijelog vapnenca, visok 650 cm u obliku slobodno stojećega križa. Obnovljen je 2006. godine i proglašen kulturnim dobrom.

U 11 sati, 5. kolovoza, bio je petak, proglašena je pobjeda kršćana. Zvona crkve sv. Roka svakog petka, u 11 sati, oglašavaju se u spomen na taj povijesni događaj, a toponimi poput Vezirca, Karagača, Zanoša, Alibegovca, Tatarskog brda i Puckaroša u petrovaradinskom ataru još uvijek pričaju o bitci na Tekijama. Gubici carske vojske bili su veliki. Raport princa Eugena bio je sastavljen u telegramskom stilu u šatoru velikog vezira. Generalni ađutant Ludvig Andreas grof von Khevenhüller u Beč je prenio izvještaj o bitci. U znak zahvalnosti za pobjedu održan je u tekijskoj kapeli svečani *Te Deum* 8. kolovoza 1716. godine. Na misi zahvalnici sudjelovao je glavni vojskovođa Eugen Savojski, vojnici i oficiri, 74 vojna svećenika, 24 isusovca, 11 franjevaca, 7 karmelićana, 2 augustinca, a ostali su bili iz raznih drugih redova. U svemu je bilo i 79 vojnih kurata, koji su prije bitke obavljali dušobrižničku službu, a za vrijeme bitke pomagali ranjenicima. U znak slavlja pucalo je za vrijeme mise 140 topova.

Austrijski podmaršal i grof Wenzel Siegfried Breuner

Osim Eugena Savojskog, traga u prošlosti u Petrovaradinu i u Srijemu ostavio je još jedan austrijski vojskovođa, točnije austrijski podmaršal i grof Wenzel Siegfried Georg Franz Anton Dominik Breuner (Breiner), (Beč?, o. 1670.? – Petrovaradin, 5. kolovoza 1716.). Sin grofa Siegfrieda Christophora i Marije Barbare Isabelle rođ. Breiner, koji su se vjenčali 1667. godine. Ime obitelji Die Breuner (Breiner, Breuner, Breunner, Breyner, Prayner, Preiner, Prewner) vjerojatno potječe od imena rijeke Prein, po kojoj se zove i dolina (Prein an Rax) u Nižoj Austriji, na čijem su području Breunerovi imali posjede. Bili su veoma bogata i ugledna obitelj, vrlo utjecajna i u crkvi i u državi. Wenzel Siegfried Breuner kršten je 5. listopada 1670. godine u katedrali sv. Stjepana u Beču. Bio je treće od petero djece (imao je dva brata i dvije sestre). Još za rane mladosti odlučio se pridružiti vojsci. Najprije je bio Obristwachtmeister iz Lobkowitz-Kurassieren, zatim je 17. kolovoza 1705. preuzeo Regimentu zmajeva (Dragonerregiment) te je sudjelovao u bitkama u sjevernoj Italiji, a godinu dana poslije u Ugarskoj i Siebenburgenu. Tijekom godina 1709. i 1710. poznat je kao Generalwachtmeister u Raabu i Neuhauselu. Zbog vojnih zasluga na teritoriju Svetoga Rimskog Carstva i Ugarskoga Kraljevstva, 5. svibnja 1716. godine je unaprijeđen u Feldmarschalleutnanta. Ubrzo zatim otišao je u rat koji će ga stajati života. Bio je posljednji muški potomak grofovske loze Breuner (Breiner) iz Ulrichskirchena u Nižoj Austriji. Budući da se nikad nije ženio te nije imao nasljednike, svu svoju imovinu ostavio je majci.

Veliki vezir Osmanlijskog Carstva Damad Ali paša (1713.-1716.) za vrijeme vladavine sultana Ahmeda III. (1703.-1730.) poveo je 1716. veliku vojsku na Austriju. U namjeri da ispita položaj, snagu i formaciju osvajača, austrijska obrana, koja je bila stacionirana u tvrđavi grada Petrovaradina, poslala je 2. kolovoza 1716. godine izvidnicu u čijem je sastavu bio i general Breuner. Na putu do jedne uzvisine, označene za cilj izvidanja, carske su trupe naletjele na nadmoćniji osmanlijski korpus i bile zaustavljene. Prema zapovijedi vrhovnog zapovjednika, u borbu se nisu smjele upustiti pa su bile primorane na povlačenje. Osmanlije su ih neprestano gonili preko terena izbrazdanoga vododerinama, nanoseći gubitke. Među više stotina poginulih i ranjenih, bilo je i zarobljenih, među kojima je bio i general Breuner. U ključnoj bitci koja se na petrovaradinskom bojištu dogodila tri dana poslije, 5. kolovoza 1716. godine, Osmanlije su poraženi. Uvidjevši da austrijska vojska nezadrživo napreduje, iskalili su svoj bijes mučenjem i likvidacijom zarobljenika. Postoji više izvora o Breunerovoj pogibiji. O prizoru koji je zatekao princ Eugen Savojski izvijestio je cara: „Podmaršal grof Breuner nađen je kod šatora velikog vezira potpuno izudarano, s okovima na vratu i nogama, a oko njega su nađeni obezglavljeni mnogi naši ljudi“. Prema zapisu majora Bernklaua, Breuner je nađen „kod šatora velikog vezira masakriran i još sasvim krvav. Imao je velik lanac oko vrata i na nogama, a leđa su mu bila crna kao ugljen od primljenih udaraca“. Jedan engleski izvor tvrdi da mu je veliki vezir odmah nakon zarobljavanja htio odrubiti glavu, no doktor filozofije, medicine i prevoditelj iz Bologne Alexander Maurocordato (1636.-1709.), koji je bio uključen

u pregovore s Austrijancima, predložio mu je da pričuška i traži otkupninu za njega (100.000 forinta), na što je vezir pristao. Međutim, u času smrtnog ranjavanja, kad je shvatio da će bitka biti izgubljena, Damad Ali paša zapovjedio je da se Breuneru odrubi glava. Postoji i izvor prema kojem je Breuner pogubljen vješanjem. Naime, sve do 1930-ih kraj Tekijske crkve nalazio se brijest koji je bio svjedok sudbonosnih zbivanja 5. kolovoza 1716. godine. U narodu je bio poznat kao „Breunerov brijest“ na osnovi predaje po kojoj je Breuner pogubljen vješanjem o taj brijest. Ta je legenda poslužila mnogim pjesnicima kao inspiracija za pisanje svog viđenja Breunerove tragedije.

Zbog njegove neizrecive hrabrosti, za Breunerom su veoma žalili i princ Eugen Savojski i njegovi suborci, a jedan vojni kapelan je, kako stoji u izvješću o misi zadušnici, ubijenome skinuo okove, umotao ga u platno i tražio za njega sprovod uz sve počasti primjerene visokom časniku. Prema topografskom opisu spomen-ploče koji je dao pater Emerik Pavić, grob unesrećenoga generala nalazio se u nekadašnjoj franjevačkoj crkvi u Petrovaradinu. U prvim poslijeratnim godinama crkva Gospe Snježne (u narodu poznato kao Tekije) proširena je o trošku obitelji nastradalog austrijskog podmaršala, grofa Wenzela Siegfrieda Breunera.

Eugen Savojski i Tekije

Nakon osmanlijske najezde i zaposjednuća ovih krajeva 1526., spomenuta je kršćanska bogomolja srušena i na njezinome mjestu podignuta muslimanska, u narodu poznata kao Tekija. U to vrijeme, kraj Tekije su žuborila dva izvora s pitkom vodom, od kojih jedan teče i danas. Nakon odlaska Osmanlija iz ovih krajeva 1687, Petrovaradin je postao stjecištem vojnika, obrtnika, trgovaca i poljodjelaca, a prvi redovnici, članovi isusovačkog reda, dolaze već 1693. Budući da u oslobođenom Petrovaradinu nisu zatekli sačuvanu srednjovjekovnu kršćansku bogomolju, isusovci su u prvo vrijeme djelovali kao misionari. Prije podizanja vlastite samostanske crkve sv. Jurja Mučenika u podnožju petrovaradinske tvrđave, bogoslužje su držali u napuštenoj tekijskoj džamiji koju su preuredili u kršćansku crkvicu i posvetili je Bezgrješnom začecu Blažene Djevice Marije. Uvjeren da je pobjeda nad Osmanlijama nedaleko od petrovaradinske crkvice Bezgrješnog začeca BDM izvojevana zahvaljujući Gospinom zagovoru, princ Eugen je u znak zahvalnosti darovao toj crkvici sliku Bogorodice s Djetetom – Isusom u naručju, koju je dotada kao svetinju nosio u ratne pohode i pred kojom se molio za pomoć. S obzirom na to da je pobjeda izvojevana 5. VIII., na blagdan Gospe Snježne, spomenuta je crkva od tada povjerena zaštiti Gospe Snježne, odnosno Gospe Tekijske. Zbog svoje čudotvornosti, ta je slika vremenom postala predmetom iznimnog štovanja, a blagdan Gospe Snježne dan najvećeg hodočašća u ovo marijansko svetište u Petrovaradinu. U prvim poslijeratnim godinama crkva Gospe Snježne proširena je o trošku obitelji nastradalog austrijskog podmaršala, grofa Wenzela Siegfrieda Breunera. Za drugo proširenje i preuređenje crkve 1754. zaslužni su isusovci, dok današnje zdanje ove sakralne građevine, zaslugom opata Ilije Okrugića Srijemca (1827.-1897.), potječe iz 1881. godine.

Zavjetna molitva Eugena Savojskog

Princ Eugen Savojski kao vojskovođa kršćanske vojske u ratu protiv Osmanlija nije izgubio ni jednu bitku. No, osim kao veliki vojskovođa i sposoban državnik, bio je na glasu i kao vjerni štovatelj Gospe. Štoviše, povijesne knjige bilježe da je s krunicom u ruci pripremao oslobodilačke bitke, a s krunicom u ruci i slikom Gospe Snježne vodio bitke. Uz to, Eugen Savojski je imao i svoju zavjetnu molitvu. Ta se zavjetna molitva spominje u znanstvenom radu Dunje Fališevac u kojemu obrađuje život i djelovanje splitskog kanonika Ivana Dražića. Sam tekst molitve je, navodno, od Ivana Dražića (Vranjic, 1655. – Split, 18. kolovoza 1739.) i pisan je u Pragu. Naime, autor bibliografske natuknice o Ivanu Dražiću u Hrvatskom biografskom leksikonu Hrvoje Morović tvrdi da su u tiskanom obliku objavljena samo dva Dražićeva djela: *Proslavljenje S. Dujma* i stihovani prijevod *Molitve principa Eugenija od Sebaudije* ili na latinskom *Devota oratio Principis Eugenii ex Sabaudia* (Prag, 1715.). U lijevoj polovici stranica originala molitva je pisana latinskim jezikom, a u desnoj polovici, čini se, staroslavenskim jezikom. Zavjetna molitva princa Eugena Savojskog danas se može naći u rukopisnom odjelu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, u čijem katalogu ne postoje podaci o tome tko je pisao tekst, ali se autorstvo molitve pripisuje Ivanu Dražiću.

*Tekije: /Transkribirao i preveo prof. dr. sc. Stjepan Sršan, Osijek
Dotjerao: mons. Ivan Ćurić*

V. Gaj 1873.

Devota oratio principis Eugenii ex Sabaudia, parecipuos Christianarum virtutum actus continens Ex typis Pragae, Anno D. 1707. Slavo idiomatre exarata A Ioanne Draxich metropolitanae Spalatensis ecclesiae canonico.	Zavjetna molitva princa Eugena Savojskog koja sadrži glavna djela kršćanskih kreposti Tisak Prag, godine Gospodnje 1707. Načinjena slavenskim jezikom od Ivana Dražića kanonika splitske metropolitanske crkve.
Credo in Te Deus meus, adiuua fidem meam.	<i>Vjerujem u te, Bože moj, pomози moju vjeru.</i>
Spero in Te, confirma spem meam.	<i>Ufam se u te, učvrsti moje ufanje.</i>
Amo Te, intende amorem meum.	<i>Ljubim te, razari ljubav moju.</i>
/2/ Doleo de peccatis meis, adauge dolorem meum.	<i>Žalim zbog grijeha mojih, ojačaj moje kajanje.</i>
Adoro Te, tanquam primum Principium. Anhelo Te, tanquam ad ultimum finem meum.	<i>Klanjam se tebi kao najvišem Počelu. K tebi uzdišem kao zadnjem svojem cilju.</i>
Gratias Tibi ago, tanquam perpetuo Benefactori meo.	<i>Zahvaljujem ti kao svojem vječnom Dobročinitelju.</i>
Imploro Te, tanquam supremum protectorem meum.	<i>Zazivam te kao svojeg najvišeg zaštitnika.</i>

O Deus meus. Dignare me tua providentia regere, tua iustitia in obedientia servare.	<i>O moj Bože. Udostoj se ravnati me svojom providnošću i svojom me pravednošću čuvati u poslušnosti.</i>
Tua misericordia consolari, et Tua omnipotentia protegere.	<i>Tješiti me svojim milosrdem i štititi svemoću svojom.</i>
/3/ Offerto Tibi meas cogitationes, verba et opera.	<i>Prikazujem Ti svoje misli, riječi i djela.</i>
Omnes dolores, afflictiones et miserias.	<i>Sve boli, patnje i jade.</i>
Ita ne deinceps de se solo cogitem, measque actiones in Nomine tuo peragam.	<i>Te ubuduće ne bi mislio o sebi samome, i djela svoja činio u tvoje Ime.</i>
Et omnia adversa pro Te patienter sufferam.	<i>I da sve nesreće strpljivo za te podnosim.</i>
O Deus meus, malo omnia, que tu vis, ideo, quia sic tuae divinae placent voluntati.	<i>O moj Bože, volim sve što ti želiš, jer milo tvojoj božanskoj volji.</i>
Da mihi gratiam, ut in oratione attentus.	<i>Daj mi milost da u molitvi budem uslišan.</i>
/4/ In cibo et potu sobrius, in conversatione et negotiis sedulus, ac in bonis propositis constans.	<i>Da budem u jelu i piću trijezan, u razgovoru i poslovima revan te ustrajan u danim dobrima.</i>
O aeterna Bonitas! Concede mihi, ut secreta confidentibus silentium et fidem servem.	<i>O Dobroto vječna! Daj da čuvam povjerene tajne, šutnju i vjeru.</i>
Et, ut erga omnes reverentiam et in sermonibus meis exemplum et in comensatione debitorum modestiam exhibeam.	<i>I da prema svima očitujem poštovanje, primjerenost u razgovorima a u jelu potrebnu skromnost.</i>
Fac ut cor meum Tuam bonitatem glorificet, errores nitet, et delicta odio habeat.	<i>Učini da moje srce veliča tvoju dobrotu, zablista nad pogreškama i mrzi zločine.</i>
Proximum diligit et mundum contemnat.	<i>Da ljubi bližnjega a svijet prezire.</i>
O mi Deus, praesta mihi efficax auxilium et voluptatem mortificationem.	<i>O moj Bože, udijeli mi djelotvornu pomoć i želju za mrtuljenjem.</i>
/5/ Avaritiam elemosina, iram mansuetudine, tepifitatem devotione superem.	<i>Da milodarima pobijedim pohlepu, blagošću bijes i pobožnošću mlakost.</i>
Dona mihi in rebus gerendis prudentiam, in periculis generositatem.	<i>Daj mi u poslovima mudrost, u opasnostima velikodušnost.</i>
In tribulatione patientiam, in prosperitate humilitatem.	<i>U nevolji strpljivost, u sreći poniznost.</i>
O Deus illumina intellectum meum, accende voluntatem meam, munda corpus meum et benedic animae meae.	<i>O Bože, rasvijetli moj um, ražari volju, očisti moje tijelo i blagoslovi dušu moju.</i>
O utinam concupiscentias frenare, tuam gratiam inquirere.	<i>O, da mogu zauzdati žudnje i milost tvoju tražiti.</i>

/6/ Praecepta servarem et salutem animae meae securari satagare.	Čuvati zapovijedi i osigurati spasenje duši svojoj.
Revela et ostende mihi Deus parvitatem terrae et magnitudinem Coeli.	Otkrij mi, Bože, i pokaži neznatnost zemlje i veličajnost neba.
Brevitatem temporis et perenitatem aeternae Beatitudinis.	Kratkoću vremena i neprolaznost vječnoga blaženstva.
Fac, ut ad mortem me praestarem, tuum iudicium horrescam, infernum nitem et tandem ?? nitam (je li možda ovdje riječ „vitam“ - život?, op. a.) aeternam obtineam Per merita Domini Nostri Iesu Christi, Amen.	Učini da ustrajem do smrti, da se bojim tvojeg strašnog suda, da izbjegnem pakao i da konačno zadobijem život vječni po zaslugama Gospodina našega Isusa Krista. Amen.

Literatura:

- Biografski leksikon Hrvata istočnog Srijema* sv. I. 2011. Zagreb: Libera. 96.-97.
- Dokumentacija svetišta Gospe Snježne koju je za potrebe rada dao Petar Pifat.
- Enciklopedija Jugoslavije* sv. 4. 1986. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod. 81.
- Hrvatski leksikon* sv. 1. 1996. Zagreb: Naklada Leksikon. 334.
- Hrvatska opća enciklopedija* sv. 3. 2001. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža. 536.
- Hrvatska opća enciklopedija* sv. 9. 2007. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.
- Bačić, Slaven. 2007. Eugen Savojski (François-Eugène, prince de Savoie-Carignan). *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, sv. 7, Dž – F, Subotica: Hrvatsko akademsko društvo. 47-48.
- Damjanović, Dragan. 2010. Javni spomenici, radovi zagrebačkih arhitekata, u Kuponovu, Novom Slankamenu i Vezircu kod Petrovaradina. *Scrinia Slavonica* 10: 226-243.
- Dunja Fališevac. Ivan Dražić – Splitski nasljedovatelj dubrovačkog baroka : Prilog povijesti preoblikovanja dubrovačke baštine u centralnu nacionalnu književnu baštinu. Radnja na: hrcak.srce.hr/file/149263.
- Kljajić, Marko. 2010. *Surčin kroz povijest*. Vinkovci: Privlačica.
- Kljajić, Marko. 2004. *Sveti Juraj u Petrovaradinu*. Petrovaradin: Maksimagraf.
- Lehmann, Michael. 1966. *Maria Schnee bei Peterwardein 1716-1966*. Beč. 67-72.
- Milutinović, Vera. 1956. Kult vezan za crkvu na Tekijama. *Rad vojvodanskih muzeja* 5: 41-46.
- Predragović, Josip. 1939. *Isusovci u Petrovaradinu 1693.-1733*. U: *Vrela i prinosi : zbornik za povijest isusovačkoga reda u hrvatskim krajevima* 9: 1-49.
- Radovanović S. Slobodan. 2006. *Petrovaradinski komunitet 1702. – 1849*. Petrovaradin: Futura publikacije.
- Sekulić, Ante. 1991. *Bački Hrvati – Narodni život i običaji*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.

Web stranice:

„Blagoslov Kapele Gospe od mira u Srijemskim Karlovcima“, na:
<http://www.ika.hr/index.php?prikaz=vijest&ID=112788>; pristupano 15. 05. 2009.
 „Kapela mira i okrugli sto“, Nenad Prodanović, Klub putnika Srbije, 27. oktobar 2007., na:
<http://www.srijembiskupija.rs/hr/apostoloski-nuncij-mons--sbarbaro-blagoslovio-kapelu-gospe-od-mira-u-srijemskim-karlovcima>

Summary

The 350th anniversary of the birth of Eugene of Savoy (1663-1736), a great military commander and pilgrim to Tekije sanctuary in Petrovaradin

The Habsburg Monarchy, together with the Pope as the main initiator, played an important role in the anti-Turkish wars which were intense in the Danube region, thus in Srijem as well, in the second half of the 17th and the first decades of the 18th centuries. Due to the fact that the Christians in the region, including Croats from Bachka and Srijem, had lived under different political sovereignties for centuries, they had been subjected to many dangers, especially during the Ottoman conquest. A significant part of the population moving from Srijem to safer western and northern regions, which were under Christian rule, a number of them converted to Islam due to certain unfavourable circumstances, and due to the lack of Catholic priests, a number of them ultimately turned to Orthodoxy and Calvinism. After the liberation of Srijem from Ottoman rule, reduced indigenous population was refreshed with newcomers from various parts of present day Croatia as well as Bosnia and Herzegovina. Those people, who came in the post-Ottoman period, were involved in the process of merging with the indigenous population, creating a unique community in the area of Srijem. Prince Eugene of Savoy participated in the liberation of Srijem from the Ottoman rule. This capable Christian Austrian military commander influenced the destiny of Croats from the region directly through his military activities and mainly indirectly through his statesmanship and political work. His merits in the famous battle against the Ottomans in Petrovaradin had a crucial influence on the creation of Sanctuary of Our Lady of Tekije in Petrovaradin, which is why the 350th birth anniversary of such a Christian leader and passionate pilgrim of the sanctuary was commemorated. Despite that and the fact that his name is associated with the liberation of the oppressed regions from the Ottoman authorities, including Croatian and a large part of present day Vojvodina, one should not forget that he is often credited for the policy of Austrian conquest of the Balkans.

Keywords: Savoy, Eugene of Savoy, the Ottomans, Bachka, Bunjevci, Srijem, Petrovaradin, Tekije